

گفت وگویی اختصاصی «ایران»
بাহادی مظفری
مدیر کل هنرهای تجسمی

دیپلماسی عمومی در عرصه هنرهای تجسمی

مریم سادات گوشه / «مادر دورانی مسئولیت گرفتیم که از هر نظر شرایط سخت بود. اداره در این شرایط سخت اقتصادی و با مشکلات ارتباطات

بین المللی و وضعیت کرونا که تمامی مراودات بین هنرمندان و جامعه را تحت الشعاع قرار داد. این گپ و گفت‌ها در پیشبرد هنر تأثیر جدی داشت و آن را تحت الشعاع قرار داد و مادر این فضا و شرایط باید از دقیقه و ثانیه هم استفاده کنیم تا یک اتفاق بهتر و یک شرایط مطلوب‌تر را رقم بزنیم.» اینها حرف‌های هادی مظفری، مدیر کل هنرهای تجسمی است. او معتقد است که اگر شرایط بهتر بود حتماً کارهای بیشتری برای هنرمندان انجام می‌شد. اما در همین شرایط هم مرمت و بازسازی موزه هنرهای معاصر تهران و برگزاری برخی بی‌ینال‌های تعطیل شده و نیز اصلاح برخی آیین‌نامه‌ها که ضرورت این حوزه بود بخش مهمی از کارنامه کاری او است. گفت وگویی حاضر ارزیابی این کارنامه است.

رضا مظفریان / ایران

■ کمتر از یک سال به پایان دوره دولت تدبیر و امید مانده، در این دوره‌ای که پشت سر گذاشته‌اید کارنامه کاریتان را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

سعی کردیم قدری به تدوین اسناد ضروری برای حوزه هنرهای تجسمی همت بیشتری بگذاریم. مثلاً آیین‌نامه صدور مجوز گالری‌ها مربوط به سال ۷۹ بیست سال از عمرش گذشته است، آیین‌نامه‌ای با ۱۲، ۱۳ ماده و خیلی کلی و در بسیاری از حوزه‌ها سکوت کرده است. نوشتن یک آیین‌نامه به روز شده برای عرصه نگارخانه‌داری که به نظر ما محل گپ و گفت و آمد و شد همه هنرمندان است و هم جریان بازار هنر در آن شکل می‌گیرد، بسیار مهم است. اگر ما سطح ملی و اجتماع را در نظر بگیریم که کوچک‌ترین واحد آن خانواده است، در عرصه بازار هنر هم واحد کوچک برای مبادلات اقتصادی در عرصه هنر گالری‌ها هستند. پس خیلی اهمیت دارند. سندی که تدوین شد، بیش از یک سال زمان برد و نظر تمامی صاحب‌نظران را سعی کردیم بپرسیم. آیین‌نامه‌های دیگر کشورهای مترقی در عرصه بازار هنر را مطالعه کردیم و بر مبنای آن، آیین‌نامه جدید را با بومی‌سازی و متناسب با نیازهای کشور تدوین کردیم. نظر انجمن نگارخانه‌داران تهران و نقاشان و انجمن‌های دیگر را دریافت کردیم. فکری که کم‌کم یکی از کارهای ارزشمند این دوره بود. نکته دیگر این است که سندی داشتیم که مربوط به ۲۰ سال گذشته است و شورای عالی انقلاب فرهنگی مصوبه‌ای داشت در مورد نسل مجسمه‌های شهری در کشور که این سند قابل اجرا نبود چون ساز و کار اجرایی‌اش را فراهم نکرده بودیم. شورایی را که قبلاً تشکیل داده بودند، بسیار شورای سختی بود. از اینکه اینها دور یک میز جمع شوند و بخواهند در مورد کل کشور تصمیم بگیرند. حال آنکه شرایط یک روستا و یک شهرستان و یک بخش را مسئولان فرهنگی و اهالی آنجا خیلی بهتر می‌دانند تا کسانی که در تهران هستند. این سند را هم به روزرسانی کردیم و به عنوان آیین‌نامه نصب مجسمه‌های شهری در فضاهای عمومی کشور باین تأکید بر اینکه تفویض اختیار به استان‌ها و مسئولان محلی شود. همچنین باید در مورد بی‌ینال و ونیز بگویم که حضور ایران در بی‌ینال ونیز که در این دوره اتفاق افتاد، با تمام هفت دوره‌ای که ایران در طی ۱۱۶ سال شرکت کرده بود کاملاً متفاوت بود. سال گذشته ایران حرف جدی برای هنر جهان داشت و باعث شد که هنرمندان دنیا و منتقدان هنری دنیا ایران و آثار هنری‌اش را ببینند و حساس شوند.

■ عرصه هنرهای تجسمی چون خانواده بزرگی دارد و ۱۰ رشته هنری کنار هم زیر یک سقف، بعضاً با تشکیلات و گفتمان‌های متفاوت و متغیری مواجه می‌شدند. از وضعیت کنونی این عرصه بگویید.

عرصه هنرهای تجسمی امروز به دیپلماسی عمومی‌تری دست یافته است و امروز انجمن‌های هنرهای تجسمی زبان مشترک بهتری برای گفت و گوبا هم دارند و این اتفاق قابل بیانی است. رویدادهای مهمی که اتفاق افتاد این بود که بی‌ینال‌ها شروع شدند. اصحاب فرهنگ و هنر گلابه‌های بسیاری داشتند که سال‌هاست که بی‌ینال‌ها تعطیل شده‌اند. بسیاری از بی‌ینال‌ها ۹ یا ۱۰ سال بود که تعطیل شده بودند. سعی کردیم تا جایی که مقدور بود این توقع و دغدغه جدی در اصحاب فرهنگ و هنر را مرتفع کنیم. ۳ بی‌ینال تالان برنامه‌ریزی شده‌وان شاء الله تا سال ۱۴۰۰ هم ۲ یا ۳ بی‌ینال دیگر هم پیش‌بینی شده است که برگزار شود. اینها عمده مواردی بود که گفتیم.

■ اگر بخواهید مهم‌ترین کارتان را در این دوره عنوان کنید، کدام را می‌گویید؟

عمده‌ترین کارمان همان بازسازی موزه هنرهای

معاصر تهران است. بعد از ۴۰ سال ضرورت و جسارت بازسازی این موزه کار ساده‌ای نبود و اگر ان شاء الله در زمان خود به پایان برسد فکری که کم‌کم می‌شد. تعطیلی دوساله موزه برای هیچ کسی جذاب نبود اما یک ضرورت بود و باید اتفاق می‌افتاد تا خدای ناکرده جلوی خیلی اتفاقاتی که ممکن بود به آثار آسیب برساند، گرفته شود.

■ هنرمندان تجسمی بی‌توقع‌تر از هنرمندان دیگر هستند. بله. ما خود به حیا هستند.

■ به این دلیل این نکته را گفتم که به این نکته اشاره کنم، هنرمندان بسیاری تقاضا دارند که دولت برایشان فضایی فراهم کند تا هم در آن آثارشان را به نمایش بگذارند و هم فرهنگ نمایشگاه رفتن در بین مردم با این کار بیشتر شود و نیز به نوعی هم بازار هنر رونق گیرد. آیا در نظر دارید در زمان باقیمانده از مدیریت‌تان این خواسته هنرمندان را جامه عمل بپوشانید؟

مدیران این دوره خیلی خوش شانس نبودند. یعنی مادر دورانی مسئولیت گرفتیم که از هر نظر شرایط سخت بود. اداره در این شرایط سخت اقتصادی و هم با ارتباطات بین المللی و هم وضعیت اواخر کرونا که تمامی مراودات بین هنرمندان و جامعه را تحت الشعاع قرار داد. این گپ و گفت‌ها در پیشبرد هنر تأثیر جدی داشت و آن را تحت الشعاع قرار داد و مادر این فضا و شرایط باید از دقیقه و ثانیه هم استفاده کنیم تا یک اتفاق بهتر و یک شرایط مطلوب‌تر را رقم بزنیم.

■ می‌توان از نهادهای مختلف همچون شهرداری کمک گرفت؟

به نظر من همه چیز مسأله مالی نیست. زمانی مشکل فقط مالی است و می‌توان با جذب اسپانسر کاری کرد. اما اکنون مشکل مالی نیست. ضمن اینکه شهرداری هم از این شرایط تبعیت می‌کند.

■ با همه اوصافی که گفتید مادر تحریم هستیم و خیلی مشکلات هست آیا در حوزه تجسمی می‌توان گفت که اقتصاد فرهنگ و هنر در حال پویایی و رونق است؟ به نظر تان چشم‌انداز خوبی خواهد داشت؟

حتماً اگر نمونه‌های مختلف در عرصه هنرهای تجسمی طی دو سال اخیر را رصد کنیم می‌بینیم جایگاه هنرهای تجسمی در بین هنرهای جهان خیلی رشد کرده است. به ادعای برخی از منتقدان ایران جایگاه بیستم را در هنر جهان دارد و به اعتقاد برخی جایگاه نهم را دارد. این فاکتورها تفاوت می‌کند که جابه‌جایی بین رتبه نهم تا بیستم را تغییر می‌دهد. اما در مجموع شمارد حراج‌های معتبر دنیا که بر رسی کنید حضور هنرمندان ما چشمگیر است. بین ۳۵ تا ۴۳ درصد حراج‌های خاورمیانه فقط به ایران اختصاص دارد و این نشان دهنده این است که افق ما بسیار روشن است.

■ درست است اما راه برای هنرمندان جوان برای ورود به بازار کار بسیار دشوار است. آیا می‌توان برای رونق کسب و کار جوانان هم فکری کرد و چاره‌ای اندیشید؟

بله. اما یک سری پیشفرض‌ها و ضروریاتی نیاز دارد. مثل نظام آموزشی که از پیش دبستانی تا دانشگاه داریم این مسیر در عرصه هنر هم طی می‌شود تا به جایگاه عالی برسد. یکی از این موضوعات این است که یک دانشجوی هنر توقعش این است که جای یک هنرمند مستری بنشیند که بعد از ۸۰ سال در دنیا این جایگاه را پیدا کرده و اگر به این جایگاه نرسد فکری کند که عدالت در موردش رعایت نشده است. این تصور بودن و دود چراغ خوردن برای رسیدن به آن جایگاه یک ضرورت است. حتماً با استعدادهایی که در بین جوانان است آینده درخشانی خواهند داشت.